MEDEDELINGEN HEEMKRING OKEGEM

24ste Jaargang, 1999, Nr. 1
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS
Afgiftekantoor Ninove 1
1ste trimester 1999

BESTUURSLEDEN

Voorzitter: Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27, Okegem
(054/32.23.02)
Secretaris: Patrick Praet, Kievitlaan 25, Ninove
(054/32.71.58)
Penningmeester: Suzanne Van der Speeten, Hazeleerstraat 19, Okegem
(053/66.76.89)
Bestuursleden:
Jozef Van der Speeten, Guldenboom 12, Okegem
(054/33.55.75)
Godelieve De Deyn, Kouterbaan 34, Okegem
(054/33.48.70)
André Segers, Idevoordelaan 25, Okegem
(054/33.65.68)
Herman Brantegem, Hazeleerstraat 24, Okegem
(053/68.04.51)

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur van Ninove.

Verantwoordelijke uitgever: Herman Van Isterdael
Idevoordelaan 27, 9400 Okegem-Ninove
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Een jaarabonnement op Mededelingen Heemkring Okegem kost 150 frank. Erelid wordt men vanaf 250 frank. Lid worden kan door de som te storten op rekeningnummer 001-1565869-74 van Heemkring Okegem.

Voorzijde: het stationsgebouw van Okegem, sinds juli 1997 een beschermd monument.

Provincie
Oost-Vlaanderen

ALS DE OORLOG WOEDT... OF JEUGDHERINNERINGEN AAN DE OORLOG

Jozef Vernaillen

Na de dood van mijn moeder op 13 juli 1938 kreeg ik een tweede thuis in het gezin van mijn peter (en oom) Jozef Vernaillen en mijn tante Emma Baeyens in de Kattestraat. Daar mijn vader Gustaaf in Aalst werkte was dit een goede oplossing. Mijn zuster vond haar tweede thuis in de Kouterbaan bij haar meter (en tante) Maria Vernaillen en nonkel Petrus Van der Speeten. Ik zag mijn vader en zuster maar een paar maal in de week, meestal op zondag wanneer we bij hem naar de Rattenbergstraat of met hem ergens bij familie gingen.

In mijn pleeggezin waren 11 kinderen geboren waarvan er 8 werden grootgebracht en in 1940 waren er 3 van getrouwd. Ik zou daar 20 jaar "thuis" zijn en zo was ik nauw betrokken bij het wedervaren van de familie in de oorlog. Voor verschillende data raadpleegde ik de Mededelingen van de Heemkring. Verder liet ik me leiden door mijn geheugen om het wedervaren van mijn familie in de oorlog te reconstrueren en dit op gevaar af van onvolledigheid.
Eerst een woordje over de situatie bij mijn tweede thuis op die memorabele tiende mei 1940:

- Georges (° 1907): woonde te Denderhoutem, gehuwd en twee kinderen
- Maurice (° 1910): gemobiliseerd sinds 26 augustus 1939, gehuwd en 1 kind. Was in verlof.
- Albert (° 1912): gemobiliseerd sinds 4 september 1939, gehuwd en nog geen kinderen
- Petrus (° 1918): gemobiliseerd en nog ongehuwd
- Marcel (° 1920): was zijn legerdienst begonnen, nog ongehuwd en in verlof
- Paul (° 1922) en Leo (° 1924): nog ongehuwd en thuis

Er waren dus vier soldaten in het gezin en de twee die in verlof waren moesten onmiddellijk hun eenheid vervoegen. Mijn vader, zijn twee broers en twee zussen met hun respectievelijke wederhelft hadden reeds een wereldoorlog meegemaakt en wisten dus ongeveer wat kon gebeuren. Wat in deze mensen omging kan ik me alleen maar proberen voor te stellen. In de familie waren nog twee soldaten, namelijk Petrus Amandus van nonkel Benedict en Gommaar Vernaillen, schoonzoon in het pleeggezin van mijn zuster.

Op 14 mei kwam het bevel - langs de radio en via de veldwachter - dat alle jonge mannen tussen 16 en 35 jaar die niet bij het leger waren zich naar Poperinge, Roeselare of Ieper moesten begeven. Dat bevel sloeg op de volgende leden van de familie: Georges, Paul en Leo van mijn peter, Gustaaf (° 1918, later koster) en Leo Van de Perre, twee kozijns.

Na 14 mei wisten mijn peter en tante slechts van één van hun acht kinderen waar die zich bevond: hun dochter Mariette. En het was oorlog.

Achttien mei betekende voor vier Okegemnaren een dramatisch levenseinde. Het eerste slachtoffer was mijn oom Benedict Vernaillen die niettegenstaande de toestemming van een Engels officier bij het klaveren maaien op zijn veld aan de Okegembaan door een Brits soldaat werd doodgeschoten. Die vuurde vanop de Kattestraat onder het raam van het toenmalig huis tegenover Germanus Van der Perre. De vrouw des huizes die aan haar deur kwam kijken en de soldaat gebaarde niet te schieten moest nog maken dat ze haar huis inkwam. Niettegenstaande ik slechts 6,5 jaar oud was zal ik nooit het tafereel vergeten dat ik daarna heb gezien: mijn oom, liggend op een ladder, bedekt met een laken en gedragen door twee man. Deze bleven tegenover het huis van mijn peter even staan om hem en mijn vader de gelegenheid te geven hun dode broer nog eens te zien.

Droevig was ook de aanblik van mijn kozijn Frans (+ 1946) die erbij was toen zijn vader dodelijk werd getroffen.
Op 18 mei werd ook al een deel van de inwoners van Okegem uit hun huizen gehaald en samen opgesloten of op de vlucht gedreven. De enen zijn al wat verder geraakt dan de anderen. Mijn vader kwam tot in Denderhoutem en mijn zuster is Okegem niet uit geweest. Er was nogal verwarring en mijn vader heeft dus een paar dagen niet geweten waar zijn kinderen waren terechtgekomen!

Mijn peter, tante en ik brachten de nacht van 18-19 mei door in de kelder van hun woning aan de Kattestraat.
's Morgens ging mijn peter boven een kijkje nemen en de Leuvense stoof aansteken om water te warmen voor koffie. Een paar Britse soldaten moeten de rook uit de schouw hebben gezien en vóór de koffie klaar was, werden we uit de kelder gehaald. Een tiental minuten later stonden we op straat en de soldaten wezen richting Ninove. Met een luttele hoeveelheid mondvoorraad en waarschijnlijk wat geld moesten we de weg op.

Welke indruk de vorige gebeurtenissen en de vlucht op een zesjarige maakten kan blijken uit sommige details die ik me daarvan nog herinner. Zo weet ik nog dat mijn schoeisel bestond uit een paar "catchou-slesjen". Dat waren pantoffels volledig in gummi met bovenaan de nodige gaten en gaatjes. Die werden door groot en klein gedragen en soms "zweetslesjen" genoemd. In Ninove werden we de Brakelse steenweg opgestuurd. Onderweg heb ik een tiental kilometer op een stootkar mogen zitten en van een Britse soldaat kreeg ik chocolade. Vanaf Brakel ging het richting Oudenaarde tot ons eindpunt Maarke-Kerkem waar we dus meer dan 25 kilometer van huis zaten. Gans de afgelegde weg bevonden we ons in een grote drukte van vluchtelingen en waartussen ook wel terugtrekkende soldaten.

In Maarke-Kerkem hebben we samen met enkele anderen de nacht mogen doorbrengen in de woonkamer van een gastvrije hoeve langs de steenweg. De bewoners hadden stro en dekens voor ons. Ook in de schuur hebben vluchtelingen de nacht doorgebracht. Nog jong en moe sliep ik de ganse nacht door en 's morgens lagen de scherven van de ruiten op onze dekens. Die waren 's nachts stuk gesprongen, waarschijnlijk door kogels of scherven van een granaat.
Die mensen bezorgden ons ook een ontbijt en toen we op de binnenkoer stonden, marcheerden daar op de steenweg Duitse soldaten voorbij. Dat waren de eersten die we zagen en toen was het, meen ik, de 21ste mei.

Dezelfde voormiddag nog vatten we de terugtocht aan langs Geraardsbergen waar mijn peters dochter Mariette woonde. Mijn peter was erg bekommerd om zijn have en goed en wilde ook mijn vader nopens mij kunnen geruststellen. Daarom wou hij nog dezelfde dag met mij terug naar Okegem. Met veel moeite werd hij overhaald om daar van af te zien. En gelukkig maar! Toen hij 's anderendaags met mij thuiskwam stelden we vast dat er een groot gat in het dak geslagen was. Dat was veroorzaakt door een zware granaat die gelukkig ontploft was op de middelste muur van het huis anders was de ravage nog veel groter geweest. Bij het vaststellen van de schade kwam aan het licht dat - indien we de vorige dag naar huis waren gekomen - we allebei dood konden geweest zijn. Er waren namelijk vier scherven dwars door de houten zolderingen en door het bed in de vloer gedrongen. En in dat bed zouden we waarschijnlijk geslapen hebben.

Verder werd vastgesteld dat de hesp, de jenever en een paar kleinigheden verdwenen waren. Toen we op de zolder kwamen was mijn eerste vaststelling: "Peter, het wafelmachien is ook kapot". Ik bedoelde het wafelijzer waarmee eertijds op de Leuvense stoof de wafels werden

gebakken. Over dat "machien" heb ik nog dikwijls moeten horen vertellen. Dat het weerzien met mijn vader en mijn zuster nogal hartelijk was, begrijpt iedereen wel.

Enkele dagen later deed mijn peter nog een akelige ontdekking in de tuin van mijn vader aan de Rattenbergstraat. Hij was daar om de loopgraven te dichten die Britse soldaten hadden gegraven vlakbij het voetwegeltje achteraan. Op de bodem lagen nogal wat lege kogelhulzen. Hij daalde af om deze op te rapen en stootte zo tegen een lichaam. Zo vond hij het lichaam van de enkele dagen voordien vermoordde Theofiel De Beenhouwer. Mijn vader zegde toen dat de Britse soldaten dronken waren geweest en dat iemand hun telefoonverbinding had doorgeknipt. Uiteraard was het een totaal af te keuren daad om daarom een onschuldige man op gruwelijke wijze om te brengen. Ook de moord op Alfons De Vriendt en Theodoor Van Houtem - twee buren uit de Kattestraat - werd algemeen afgekeurd.

Na de capitulatie van het Belgisch leger kwamen de soldaten en de rest van de vluchtelingen druppelsgewijs weer thuis: Petrus op 30 mei, Albert op 8 juni, Paul en de twee Leo's op 13 augustus, Marcel op 18 augustus. De vier laatstgenoemden kwamen terug uit Zuid-Frankrijk. Naar Maurice, krijgsgevangene geweest in Duitsland, moest de familie, vooral zijn vrouw en kind, wachten tot 17 januari 1941. Georges was intussen ook terug. Gustaaf en Petrus Amandus, de zonen van mijn nonkel Benedict, vernamen de dood van hun vader, en Gommaar Vernaillen was terug thuis op 10 juni.

Op de dood van nonkel Benedict na was de familie dus betrekkelijk goed die dingen doorgekomen. Of anders gezegd: 't kon nog erger geweest zijn. Nu moest men proberen en hopen de bezetting zo goed mogelijk door te komen. Rantsoeneringen, opeisingen, wegvoeringen, smokkel, ersatzproducten, soms slecht brood, in de winter weinig brand-

stof,... waren dagelijkse kost. De Duitsers zegden dat de Belgen "schlamm" moesten maken. Dat was kolenstof, en wie weet wat nog allemaal verwerkt tot een soort deeg dat meer rook dan warmte gaf.

Toen in 1941 in Okegem nogal wat Duitse soldaten ingekwartierd werden, kreeg mijn peter er ook twee in huis. Daar herinner ik me nog van dat één van de twee Karl heette en dat hij veel vriendelijker was dan zijn gezel. Die Karl sloeg wel eens een praatje en vóór de ingekwartierden vertrokken, vertelde hij dat ze naar Rusland moesten en dat vond hij helemaal geen prettig vooruitzicht. Het best weet ik nog dat ik een paar keer voor hem "bij Marie" bier moest gaan halen: "Jozef, vollen sie bier holen?", zei hij dan. Hij beloofde dat hij zou schrijven, maar helaas hebben we nooit iets ontvangen. Mijn tante die de aardappels die ze van 't leger meekregen verving door "goeie patatten" verklaarde dan dat hij zeker moest gesneuveld zijn omdat zo'n brave man zeker zijn woord zou houden.

Mensen die de kans hadden, probeerden een voorraad haring te halen. Die kon dan ingezouten of in azijn bewaard worden. Zelf heb ik zo'n tocht naar Nieuwpoort meegemaakt toen ik mijn kozijns Marcel en Leo mocht vergezellen. Beiden hadden een paar grote tassen bij en op een bomvolle trein zaten nog veel mensen met dezelfde bestemming als wij. Toen we ons voor de terugtocht naar het station begaven, reed een vrachtwagen volgeladen met haring ons traag voorbij. Een jongen van ongeveer veertien jaar wipte met een emmer bij zich achter op de camion en eens boven, letterlijk staande in de haringen, vulde hij zijn emmer. En voor de chauffeur iets kon ondernemen klom hij naar beneden en verdween met zijn lading in een zijstraat.

Aan de terugreis is nog een meldenswaardig verhaal verbonden dat ik pas thuis hoorde vertellen. Mijn kozijns werden op de trein aangesproken door een oudere heer die

zich zeer welstellend voordeed en allerlei vragen stelde. Zo vroeg hij ook of ik hun broertje was. Toen hij hoorde dat ik wees was, noteerde hij mijn naam en adres en deed de stellige belofte dat hij voor mij "iets financieels" ging doen. Toen mijn peter dit hoorde, opperde hij nog meer rijke weldoeners van dat allooi te hebben gekend. In elk geval heeft de man nooit van zich laten horen. Die "haringreis" had dus wel plaats na de dood van mijn vader. Toen we thuis waren, werd er die avond nog een flinke pan haringen gebakken en leeggesmuld.

Na de dood van mijn vader op 30 september 1942 waren mijn zuster en ikzelf helemaal aangewezen op onze pleegouders. Dat waren gelukkig mensen met een gouden hart.

Marcel en Paul moesten zich als werkweigeraar gedeisd houden en sliepen dikwijls op een verschillende plaats. Soms bij familie in een schuur en zelfs ergens in een stal. Zo hebben ze ook nog de nacht doorgebracht op het hof van oud-burgemeester Jan Van den Berghe. In de schuur daar was een soort kamer gemaakt met bussels stro zodat ze goed verborgen waren. Toch bleef het nog steeds een dubbeltje op zijn kant. Ze waren allebei ook al vroeg lid van de plaatselijke weerstandsgroep.

22 augustus 1944 was ook een memorabele dag, en dit niet alleen omwille van de huwelijksdag van Petrus (Piet) Vernaillen. Voor mij was dit het eerste "trouwfeest' waar ik mee naar toe mocht. Zoals in de tijd gebruikelijk was, vond het huwelijksmaal en feest plaats in de woning van de ouders van de bruid, in dit geval dus die van Juliette Baeyens aan de toenmalige Rattenbergstraat ('t hof van Cosijns). Daar het een stralend weertje was, ging 's avonds een deel van de genodigden op de boomgaard. Er werd daar zelfs wat gezongen toen er plots groot lawaai te horen was op de spoorweg tussen Okegem en Iddergem. Wat er precies gaande was,

wisten we niet. Uiteindelijk bleek dat weerstanders aan "Den Halt" bijna een militaire trein hadden laten ontsporen. Een tijdje nadien kwamen een paar Duitse soldaten een controle uitvoeren om te weten wat daar op de boomgaard gaande was. E.H. Karel Baeyens heeft toen uitleg moeten geven en de Duitsers begrepen de situatie. Eigenlijk heeft het feestvieren niet geleden door die gebeurtenis.

Een paar feestvierders van de familie hadden een nieuw kostuum dat enkele dagen later door de regen echte "ersatz" bleek te zijn. De stof kwam namelijk vol bubbels en putjes.

Nog tijdens de zomer van 1944 kregen de inwoners van onze streek een merkwaardig schouwspel te zien. Op een avond werd de aandacht getrokken door een ongewone verlichting die zich verplaatste langs de spoorweg vanaf Geraardsbergen. We hoorden vliegtuigen die regelmatig lichtbommen afgooiden. De mensen op straat zegden: "'t Is bijna klaar genoeg om uw gazet te lezen". We konden de voortgang van de lichtbommen volgen en men vertelden dat in Denderleeuw de richting veranderde naar de spoorlijn Oudenaarde-Kortrijk. Sommigen beweerden dat die vliegtuigen op zoek waren geweest naar een trein met vliegende bommen (V1 en V2) die hun door één of andere inlichtingendienst was gesignaleerd. Die trein zou dan gebombardeerd geweest zijn ergens dicht bij Kortrijk.

Gedurende de laatste maanden van de oorlog was het een bijna voortdurend komen en gaan van vliegtuigen die hun vreselijke lading naar Duitsland brachten. Soms loeiden in Ninove de sirenes. De kinderen zijn toen ook een tijdlang onregelmatig naar school geweest. Wij hadden op school de opdracht meegekregen dat we eens onderweg bij het horen van de alarmsirenes zo rap mogelijk naar huis moesten. Zoals de meeste kinderen volgden we die raad natuurlijk letterlijk op. Zo ben ik op weg naar 't college in Ninove

eens met enkele anderen vanaf de rijkswachtkazerne te Ninove naar huis teruggekeerd. We kregen op school namelijk taken die we moesten afwerken thuis en daar we niet op school waren geweest, hadden we dus gewoon verlof.

Mijn belevenissen en van mijn familie zijn niet uniek maar op vraag van mijn kinderen heb ik mijn herinneringen aan mijn jeugdjaren op papier gezet. Steunend op mijn geheugen zal het misschien niet helemaal volledig of nauwkeurig zijn. Andere families in Okegem zullen ook dergelijke gebeurtenissen hebben meegemaakt en ik hoop dat enkelen onder hen hun ervaringen ook eens neerschrijven.

VOORNAMEN VAN OKEGEMSE KINDEREN IN DE 17e EN 18e EEUW

H. Van Isterdael

Mijn nichtje Ann Van Isterdael is bevallen van een schat van een meisje waarvoor zij samen met haar man de naam **Fleur** bedacht hebben. Deze naam is ingeburgerd in Engeland maar ook in Limburg is hij zeer gangbaar. Hij is gelijk aan Flora, Florence, Florentine allemaal afgeleid van het Latijn *florens* dit is "bloeiend, bekoorlijk, in aanzien". Flora is trouwens ook de godin van de bloemen en van de lente[1].

---

[1] VAN DER SCHAAR J., *Woordenboek van voornamen*, Prisma-woordenboeken, 1990.

De gelukkige ouders bezorgden me een doopkaartje met ingesloten een kaartje van een handelshuis. Daar hadden ze zorgvuldig allerlei mooie dingen uitgezocht die het kind en de ouders in de eerstkomende maanden konden gebruiken. Omdat de winkeljuffrouwen druk bezig waren met andere klanten had ik tijd om de namen van de andere borelingen te overlopen. En eerlijk gezegd, ik was verbaasd over de keuze van de voornamen, geen enkele naam kwam me vertrouwd voor. Uit alle wereldstreken waaien nu exotische namen in de Vlaamse huiskamers binnen. Voornamen zijn zoals bekend modegevoelig. Ieder paar probeert een originele en welluidende naam aan hun kind te geven.

Daarop kwam de gedachte in mij op te gaan pluizen in de oude parochieregisters van Okegem van de periode 1601-1795 om daar de toenmalige succesnamen uit te noteren. Wat hier volgt zijn alle namen die aan Okegemse kinderen werden gegeven in die 200 jaar. Achter elke naam staat het aantal keren dat in de periode de doopnaam gegeven werd aan een kind. Toen was het wel gebruikelijk dat dooppeter en doopmeter respectievelijk aan de jongen of het meisje hun eigen doopnaam doorgaven. Wel te verstaan natuurlijk indien die naam nog niet gegeven was aan een broertje of zusje uit het gezin. De invloed van namen van vorsten en van plaatselijk vereerde heiligen is wel aanwijsbaar (Antonius vanaf 1722 in Okegem in het bijzonder vereerd).
De namen heb ik zoveel mogelijk vertaald uit het Latijn en verder geordend per 50 jaar en per geslacht.

Voornamen 1ste helft 17de eeuw[2]

jongens: 64 namen

Jan (Joannes) 11
Cornelis 10 (Cornelius)
Pieter (Petrus) 9
Adriaan 8 (Adrianus)
Joos (Judocus) 5
Reinier 3 (Reinerus)
Jacob 3 (Jacobus)
Raas (Erasmus) 2
Gillis (Egidius) 2
Geert 1 (Gerardus)
Niclaas 1 (Nicolaus)
Louis (Ludovicus) 1
Karel (Carolus) 1
Olivarius 1
Antoon 1 (Antonius)
Arent (Arnoldus) 1
Stefaan 1 (Stephanus)
Hendrik 1 (Henricus)
Christiaan 1 (Christianus)
Gaspard 1 (Gasparus)

meisjes: 66 namen

Anna 9
Joanna 9
Barbara 8

---

[2] Er zijn slechts doopregisters bewaard gebleven voor de jaren 1601-1616.

Maria 8
Petronella 6
Judoca 6
Margareta 3
Elisabeth 3
Jacoba 3
Catharina 2
Adriana 2
Cornelia 2
Martina 1
Clara 1
Clementia 1
Livina 1
Egidia 1
Totaal 66 namen

Voornamen tweede helft 17de eeuw
In 1660 treffen we de eerste maal een dubbelnaam aan. Gedurende deze periode tellen we 262 namen en werden 12 mannelijke dubbelnamen gegeven.

- Jan 54 en Jan Baptist 3, Jan Hendrik 1, Jan Frans 1
- Adriaan 37 en Adriaan Hieronimus 1
- Pieter 28 en Pieter Gaspard 1
- Joos 27 en Joos Frans 1
- Cornelis 16
- Jacob 15 en Jacob Jozef 1
- Gillis 12
- Reinier 7
- Willem (Guilielmus) 6
- Filip 6
- Niclaas 5 en Niclaas Antoon 1
- Gaspard 5
- Antoon 4

- Michaël 3
- Karel 3
- Hendrik 3
- Engelbert 3
- Maarten (Martinus) 2
- Frans (Franciscus) 2
- Laurentius 2
- Christiaan 2
- Lieven (Livinus) 2
- Arent 2
- Dierik (Theodorius) 2
- Sebastiaan 2
- Christoffel 1
- Ferdinand Ambrosius Bruno 1
- Joris (Georgius) 1
- David 1
- Andries 1
- Godfried (Godefridus) 1
- Geert Lieven 1
- Thomas 1
- Louis 1
- Mattheus 1
- Passchasius 1
- Romanus 1

Bij de meisjes tellen we 244 namen, wordt de eerste dubbelnaam ingeschreven op 19 juni 1655. Twee jaar later op 8 januari 1657 krijgt een meisje voor het eerst 3 namen toebedeeld. In totaal zijn er 21 vrouwelijke dubbelnamen.

- Maria 39 en Maria Sophia 1, Maria Francisca 1, Maria Filippa 1, Maria Carola Cornelia 1, Maria Anna 1
- Joanna 34 en Joanna Catharina 2, Joanna Maria 6
- Anna 27 en Anna Catharina 1, Anna Maria 1

- Elisabeth 19
- Petronella 17 en Petronella Josina 1
- Judoca (ook Josina) 17 en Judoca Christina 1
- Catharina 15
- Margareta 10 en Margareta Paschasia 1, Margareta Lucia 1
- Barbara 11
- Adriana 7
- Cornelia 5
- Passchasia 4
- Jacoba 4
- Livina 3 en Livina Antonia 1
- Antonia 2
- Sara 1
- Regina 1
- Martina 1
- Magdalena 1
- Francisca Carolina 1
- Filippina 1
- Damiana 1
- Christina 1
- Cecilia 1
- Angela 1

Voornamen eerste helft 18de eeuw

- Jan 56 en Jan Baptist 19, Jan Filip 5, Jan Hendrik 1, Jan Jacob 1
- Pieter 45 en Pieter Amand 1, Pieter Antoon 1, Pieter Jan 3, Pieter Jozef 1
- Joos 27 en Joos Norbertus 1
- Adriaan 24 en Adriaan Herman 1, Adriaan Jozef 3
- Jacob 22 en Jacob Hendrik 1, Jacob Gillis 1, Jacob Antoon 1, Jacob Norbertus 2
- Cornelis 23 en Cornelis Jacob 1

- Gillis 19 en Gillis Jozef 1
- Michaël 11
- Niclaas 8
- Jozef 8
- Frans 5 en Frans Antoon 1
- Willem 5
- Maarten 5
- Filip 5
- Joris 4
- Hendrik 4
- Andries 3 en Andries Liberatus 1
- Laurentius 3
- Herman Jozef 2 en Herman Werner Frans 1
- Christiaan 2 en Christiaan Jan Baptist 1
- Passchasius 2
- Lieven 2
- Leonardus 2
- Antoon 2
- Gaspard 1 en Gaspard Karel 1
- Thomas 1
- Ferdinand Alexander Jozef 1
- Daniël 1
- Arent 1

Totaal 343 namen met 34 mannelijke dubbelnamen

- Maria 36 en Maria Anna 17, Maria Carolina 1, Maria Catharina 1, Maria Cornelia 1, Maria Elisabeth 1, Maria Filippa 1, Maria Francisca 1, Maria Joanna 4, Maria Jozefa 1, Maria Judoca 2, Maria Magdalena 2, Maria Theresia 1
- Joanna 46 en Joanna Maria 9, Joanna Antonia 1, Joanna Catharina 2, Joanna Constantia 1, Joanna Cornelia 1, Joanna Elisabeth 1, Joanna Filippa 1, Joanna Francisca 1, Joanna Ludovica 1, Joanna Theresia 1

- Anna 19 en Anna Catharina 12, Anna Petronella 1, Anna Maria 11
- Catharina 38 en Catharina Cornelia 1, Catharina Francisca 1, Catharina Petronella 2
- Judoca (ook Josina) 30 en Judoca Cornelia 2, Judoca Petronella 2
- Elisabeth 33
- Petronella 16 en Petronella Jacoba 2
- Barbara 6
- Adriana 5 en Adriana Jozefa 1
- Theresia 5
- Magdalena 4
- Jacoba 2 en Jacomina 1, Jacobina 1
- Cornelia 2 en Cornelia Joanna 2
- Margareta 3
- Francisca 3
- Alexandrina 2 en Alexandrina Jozefa 1
- Sara 2
- Isabella 1 en Isabella Jacoba 1
- Martina 1
- Filippina 1
- Dorothea 1
- Christina 1

Totaal 350 namen en 91 vrouwelijke dubbelnamen

Voornamen 2de helft 18de eeuw

- Jan 40 en Jan Baptist 71, Jan Frans 9, Jan Alexander 1, Jan Antoon 4, Jan Benedictus 2, Jan Dierik 1, Jan Filip 6, Jan Hendrik 2, Jan Hubert 1, Jan Jacob 3, Jan Jozef 1, Jan Michaël 1
- Pieter 33 en Pieter Jan 39, Pieter Jozef 16, Pieter Adriaan 1, Pieter Amandus 4, Pieter Antoon 2, Pieter Filip 1, Pieter Frans 2, Pieter Jacob 1, Pieter Joos 2, Pieter Lieven 1

Foto van het gezin Odilon Gies-De Rijcke met een Hongaarse jongen.
Staande van links naar rechts: Monique, Frans en Marguerite Gies.

1. Foto van familiebijeenkomst ter gelegenheid van het gouden huwelijksjubile
te Ninove op 27 oktober 1967 zoon van Leo en van M
met **Emma Baeyens** geboren op 28 november 1880 en overleden o

Bovenste rij, steeds van links naar rechts: Jozef zoon van Georg

Tweede rij: Jozef, Christiane dochter van Maurits, Ester, G

Derde rij: Mariette Van der Speeten echtg. Albert met kind Greta; Rosa Van
Mariette Vernaillen, Petrus Josephus Vernaillen met kind Luc Vernaillen, Emm
Marcel; Juliette Baeyens echtg. Petrus; Alice De Winter echtg. Geor

Onderste rij: Mieke, Lutgarde, Christiane, Achiel, Etienne

van **Petrus Josephus Vernaillen** geboren op 06 april 1876 en overleden
a Josepha Van Isterdael, gehuwd op 18 mei 1904
4 oktober 1963 dochter van Judocus en van Rosalia Bourgeois.
Marcel, Marcel, Maurice, Georges, Albert, Petrus, Paul, Leo
t, André, Henri, Herman, Maurits, Willy, Johan, Wilfried
rdael echtg. Leo; Jeanne Servranckx echtg. Maurice met kind Francine;
aeyens met kind Rita Vernaillen, Marie-Louise Van Droogenbroeck echtg.
met kind Godelieve; Emilienne De Rijck echtg. Paul met kind Dirk
zef, Paul, Odette, Karel, Magda, Annie, Marc, Ronny

Foto van pastoor Cnockaert omringd door de Oostenrijks-Hongaarse kinderen die te Okegem in een gastgezin verbleven, vermoedelijk uit de periode 1925-1930

- Jozef 41
- Jacob 27 en Jacob Albert 1, Jacob Amandus 2, Jacob Antoon 1, Jacob Jan 1, Jacob Jozef 2, Jacob Norbertus 3
- Joos 26 en Joos Jozef 6, Joos Lieven 1
- Adriaan 25 en Adriaan Frans 2, Adriaan Jozef 3
- Frans 19
- Cornelis 17 en Cornelis Alexander 2, Cornelis Amandus 2, Cornelis Jozef 5
- Gillis 17 en Gillis Emmanuel 1
- Antoon 13 en Antoon Cornelis 1, Antoon Jacob 1
- Andries 9
- Hendrik 8 en Hendrik Frans 1
- Karel 6 en Karel Benedictus 2, Karel Jozef 1
- Michaël 8
- Willem 7 en Willem Jozef 1
- Niclaas 6 en Niclaas Elias 1, Niclaas Jozef 1
- Ferdinand 1 en Ferdinand Alexander Cornelis 1, Ferdinand Jozef 3, Ferdinand Maria 1
- Thomas 5
- Christiaan 3
- Amandus 3
- Leonardus 2 en Leonardus Michaël 1
- Sebastiaan 2
- Laurentius 2
- Dominicus 2
- Daniël 2
- Bernard 2
- Maarten 1 en Maarten Antoon 1
- Paulus 1
- Maximiliaan 1
- Louis Anselmus 1
- Lieven 1
- Herman Jozef 1
- Geert 1

- Gaspard 1
- Felix Frans 1
- Emmanuel 1
- Christoffel 1
- Benedictus 1
- Arent Jozef 1

Totaal 558 namen waarvan 152 dubbelnamen

- Maria 8 en Maria Joanna 45, Maria Alexandrina 1, Maria Angelina 1, Maria Anna 23, Maria Anna Victoria 1, Maria Catharina 30, Maria Christina 2, Maria Cornelia 2, Maria Elisabeth 10, Maria Francisca 2, Maria Jozefa 8, Maria Judoca 10, Maria Ludovica 1, Maria Petronella 3, Maria Theresia 10
- Joanna 22 en Joanna Maria 24, Joanna Catharina 22, Joanna Coleta 1, Joanna Constantia 1, Joanna Francisca 2, Joanna Petronella 1, Joanna Theresia 1
- Anna 2 en Anna Catharina 40, Anna Alexandrina 1, Anna Catharina Theresia 1, Anna Christina 1, Anna Francisca 2, Anna Maria 12
- Elisabeth 38 en Elisabeth Cornelia 1, Elisabeth Filippa 1
- Judoca (ook Josina) 24
- Catharina 24 en Catharina Cecilia 1, Catharina Cornelia 1, Catharina Petronella 1
- Petronella 22 en Petronella Joanna 2, Petronella Theresia 1
- Isabella 8 en Isabella Constantia 4
- Alexandrina 11
- Barbara 6 en Barbara Francisca 2
- Cornelia 4 en Cornelia Joanna 3
- Christina 6
- Theresia 5
- Magdalena 5
- Livina 3
- Francisca 3

- Constantia 3
- Adriana 3
- Bernardina 2
- Sophia 1
- Felicitas 1
- Antonia 1
- Angela 1
- Albertina 1

Totaal 479 namen waarvan 275 dubbelnamen

Ten slotte nog deze opmerking. Deze namen waren officiële namen. Iedereen was beter gekend onder een roepnaam, dikwijls een afkorting van de officiële naam. Bijvoorbeeld in mijn eigen familie werd grootvader Joannes aangesproken met Wantje, grootmoeder Elisabeth met Lisken, peter Eugeen met Geen, grootnonkel Livinus met Vien.

Over de 200 jaar waren de absolute topnamen:

jongens	meisjes
Jan 294	Maria 278
Pieter 191	Joanna 190
Adriaan 104	Anna 140
Joos 94	Elisabeth 99
Jacob 83	Catharina 86
Cornelis 71	Judoca 82

IN MEMORIAM E.H. EDMOND VAN DE PERRE

Jozef Van der Speeten

Op 30 oktober 1998 overleed te Belsele oud-Okegemnaar Edmond Van de Perre. Zijn hele priesterleven stond hij ten dienste van de jeugd die hem nauw aan het hart lag.
Alhoewel hij reeds meer dan vijftig jaar uit Okegem vertrokken was, kon hij zijn geboortedorp niet vergeten. Hij was van bij de stichting van de Heemkring erelid van de kring en schreef ons regelmatig woorden van lof en aanmoediging. Daarom vonden we het passend een korte levensschets van hem te publiceren. Het is een postume hulde aan een merkwaardig man en priester die een indrukwekkende staat van dienst had, vooral in het opvoedings- en vormingswerk in het Waasland.

B. Van Hyfte, een collega-priester van het Sint-Catharinacollege te Geraardsbergen, schreef ons het volgende relaas: Persoonlijk heb ik Edmond Van de Perre nog gedurende vier jaar gekend als collega in het Sint-Jozef Klein Seminarie van Sint-Niklaas (van 1953 tot 1957). Hij was een goede vriend van iedereen, men kon steeds een beroep doen op zijn hulp en zijn diensten. In een gemeenschap van meer dan twintig priesters zorgde hij regelmatig voor de vrolijke noot, wat niet belet dat ik denk dat hij een zeer gevoelig mens was. Bij de leerlingen beschikte hij over een natuurlijk gezag en hij werd dan ook ten zeerste gewaardeerd.
Edmond had ook vele jaren Anton Van Wilderode als collega. Van Wilderode was verschillende decennia aan het bisschoppelijk college van Sint-Niklaas verbonden.

Enkele dagen vóór hij afscheid nam van de school Berkenboom waar hij meer dan 30 jaar actief was (oktober 1994), gingen twee leerkrachten hem interviewen om te peilen naar zijn diepere achtergronden. Het interview ver-

scheen in het oud-studentenblad van de school en het bestuur gaf ons toestemming om gedeelten hiervan te publiceren.
Berkenboom is een begrip op onderwijsgebied in het Waasland. Het gaat om een scholengemeenschap waar verschillende types van onderwijs gevolgd kunnen worden en onder de leiding staan van het genootschap van Sint-Vincentius à Paulo, een congregatie die gesticht werd in 1817. De Berkenboom-familie, die in 1998 haar 350-jarig bestaan vierde, omvat zes scholen: drie lagere scholen, een school voor buitengewoon lager onderwijs, een humaniora en een technische school. Samen tellen ze meer dan 2.400 leerlingen en meer dan 300 personeelsleden.

Men kan zich dus een idee vormen van de flexibiliteit die directeur Van de Perre moest aan de dag leggen om alles in goede banen te leiden. Zes scholen met elk hun eigen pedagogische, didactische en menselijke problemen die daarbij hun materiële en infrastructurele explosies kenden.
De kloostergemeenschap telt nu nog 32 zusters. Zij is gevestigd in Sint-Niklaas, Boom en Verrebroek. Het prille begin van deze school situeert zich in de eerste helft van de 17de eeuw, rond 1640-1650. Devote vrouwen of geestelijke dochters openden toen een private school, de Sint-Jozefschool, de Berkenboom genoemd. Zij was zowel bestemd voor meisjes van gegoede ouders als voor arme kinderen.

Edmond Mauritius Van de Perre werd op 8 augustus 1921 te Okegem geboren als zoon van landbouwer Hubertus en Maria Joanna Baeyens. 1921 en ook 1924 waren zeer vruchtbare jaren in Okegem want er werden toen 52 kinderen geboren. Dit was geen record want in 1932 zagen 57 kindjes het levenslicht.

Edmond was de jongste telg van het gezin. De andere familieleden waren Omer Van Laeren (zijn halfbroer), August, Irma en Margriet. Op driejarige leeftijd ging onze

kleuter naar de bewaarschool in de meisjes- of zusterschool. Op zesjarige leeftijd ging hij over naar het eerste leerjaar van de lagere meisjesschool waar hij leerde lezen, schrijven en rekenen onder de kundige leiding van zuster Colette.
In het eerste leerjaar werden de kinderen ook voorbereid op hun eerste communie. Na het eerste leerjaar moesten de jongens naar de gemeenteschool (de meesterschool) overstappen waar op dat ogenblik twee onderwijzers onderricht en opvoeding gaven, namelijk meester De Neve en meester De Roeck. Zij moesten de jongens doorheen het lager onderwijs loodsen van het tweede tot en met het achtste leerjaar. In het fotoalbum Herinneringen aan Okegem II staat op pagina 30 een klasfoto van 1929 waarop Edmond naast meester De Roeck staat. De familie vond in zijn archief nog drie schriftjes uit die periode. Waarschijnlijk zat hij nog een jaar in de klas van meester De Neve. Tijdens het schooljaar 1932-1933 stond hij ingeboekt als leerling van het zesde leerjaar in het Sint-Aloysiuscollege van Ninove. In dit college verbleef hij vier jaar. Na het zesde leerjaar ging hij over naar de "Franse klas" waar de leerlingen extra voorbereid werden op de Latijnse humaniora, waarvoor hij dan ook koos. In die tijd konden de leerlingen alleen maar de zesde en vijfde (nu eerste en tweede) Latijnse in het bisschoppelijk college van Ninove volgen en moesten daarna in een ander college de humaniora afwerken. Edmond was toen reeds een flinke student want hij beëindigde de vijfde Latijnse als tweede van de klas. De palmares van het schooljaar 1935-1936 vermeldt ook nog dat hij de prijs van gedrag verdiend had evenals een grote onderscheiding voor godsdienst.

Op 2 april 1933 deed hij zijn Plechtige Communie in de kerk van Okegem: het was een indrukwekkende groep communicanten, namelijk 19 jongens en 28 meisjes.
De vierde Grieks-Latijnse (nu de derde) begon hij in het Sint-Catharinacollege van Geraardsbergen waar hij ook de

volledige cyclus van de oude humaniora volgde. Hij was er intern, was ook lid van de Congregatie van O.-L.-Vrouw en lid van de K.S.A.

Tijdens zijn retorica (schooljaar 1939-1940) deden zich twee belangrijke feiten voor die hem altijd bijgebleven zijn: op Kerstdag 1939 overleed zijn moeder en in mei 1940 brak de oorlog uit. We laten hem nu zelf aan het woord en vernemen hoe zijn leven verder verlopen is. Af en toe onderbreken we het verhaal om er wat meer details aan toe te voegen.

Interviewers (I.): Wij hebben in uw biografie gelezen dat u eigenlijk van de streken van Ninove bent en dat u in Geraardsbergen in het Sint-Catharinacollege school gelopen hebt. Achteraf bent u in het Waasland terecht gekomen. Hoe is dit allemaal verlopen?

Van de Perre (V.d.P.): *Ik heb in het college van Ninove de eerste twee jaren van de Latijnse gevolgd. Dat hield daarmee op want in die tijd waren er in ons bisdom verschillende kleinere colleges (...) Ik ben naar het Sint-Catharinacollege te Geraardsbergen gegaan. Daar heb ik van 1936 tot 1940 mijn humaniora vervolledigd. Ik ben eigenlijk van de oorlogsklasse. We zijn met onze humaniora op de tiende mei geëindigd. We zijn dan gaan vluchten toen alle jongens tussen 16 en 35 jaar door de Belgische regering werden opgeroepen om naar West-Vlaanderen te gaan om daar een reserveklasse aan te leggen. Dat was een echte exodus. Wij zijn vertrokken met enkele jongens van onze gemeente. We moesten ons aanmelden in Menen, maar na twee dagen waren we over de grens voor we het wisten. We zaten te midden van een stroom vluchtelingen. We zijn tot Zuid-Frankrijk geraakt. Daar zijn we dan opgevangen door het leger en ondergebracht in scholen. We zijn als één van de*

eersten teruggekomen, de 4de augustus 1940. Wanneer ik dan vernam dat de scholen terug geopend waren na de 18-daagse veldtocht, was ik zeer verwonderd. Ik dacht dat alle jongens in Zuid-Frankrijk waren (...).

I. En dan de stap naar het seminarie?

V.d.P.: *Het eerste contact met het seminarie was in groep, een 60 of 70 waarvan een drietal van mijn eigen retorica. We werden uitgenodigd op het Groot Seminarie. Wij luisterden naar een verwelkomende toespraak en daarna kregen we een opdracht: eerst een verhandeling over wat ons motiveerde om priester te worden en dan een Latijnse tekst om te vertalen. En terwijl het "examen" bezig was, ging iedereen persoonlijk bij de bisschop, Mgr. Coppieters, die daar met een corona[3] zat. Ik kwam binnen, ik had de bisschop nog nooit persoonlijk gesproken, en "Okegem", zei hij, "je hebt enkele weken geleden een nieuwe pastoor gekregen". "Ja", zei ik, "maar ik heb dat niet meegemaakt, ik ben pas vier dagen thuis". Dan heeft de bisschop mij over Frankrijk laten vertellen en over de Odyssee met alle wisselvalligheden. Dat verhaal was heet van de naald".*

I. Maar de eigenlijke opleiding tot priester begon wel niet in Gent?

V.d.P.: *We zijn inderdaad niet in Gent gebleven, maar wel naar Sint-Niklaas gegaan voor de twee jaren filosofie aan het Klein Seminarie. Dat was het eerste contact met het Waasland, zij het in oorlogsomstandigheden.*

---

[3] Model van een sigaar.

I. Na de filosofie dan toch naar Gent.

V.d.P.: *Ja, 4 jaar seminarie gedaan in echte oorlogstijd. Ik heb dan het ongeluk gehad dat tijdens het eerste jaar aan het Groot Seminarie mijn vader gestorven is (1943). Dat word je wel gewaar op hoofdmomenten zoals uw priesterwijding. Ik kan echter mijn broers en zusters niet genoeg danken voor de opvang, niet alleen de financiële opvang, maar ook de morele opvang. Ik ben dan priester gewijd in 1946.*

Van de Perre deed zijn plechtige eremis te Okegem op 16 juni 1946 (red.).

I. U is dan toch naar Leuven gegaan voor klassieke filologie.

V.d.P.: *Twee jaar, van 1946 tot 1948. In die tijd was het de gewoonte dat de meesten stopten na twee jaar. Dat werd voldoende geacht om les te geven in de hogere cyclus. (...).*

I. En dan bent u na de kandidaturen terug naar Sint-Niklaas gekomen, een tweede kennismaking?

V.d.P.: *Ja, opnieuw naar het Klein Seminarie. Er waren toen naast de filosofie zes klassen voor de humaniora, uiteraard alleen Latijn-Grieks. Ik werd daar benoemd in het derde jaar (de toenmalige vierde Latijnse), een klas met 37 leerlingen.*

I. Waaruit bestond toen een leraarsopdracht?

V.d.P.: *Ik kom uit een tijd dat er echte klasleraars waren. Niet alleen titularis, dat ook uiteraard, maar ook dat ge de meeste vakken moest geven: ik gaf Latijn, Grieks, en gods-*

dienst, maar ook Nederlands, Frans, geschiedenis, aardrijkskunde en Engels. En nu zegt ge: Hoe hebt ge dat allemaal kunnen bolwerken? Dat vergde een grote inspanning. Want voor veel zaken, ik denk nu aan moderne talen, en ik beken dat eerlijk, waren wij niet voorbereid. We hebben daar hard moeten werken. Vergeet niet: 37 leerlingen in mijn jaar.

I. U bent 15 jaar in het college gebleven. Waarom bent u daar weggegaan? Was dat een beslissing vanuit het bisdom?

V.d.P.: *Ik had wel eens laten horen in het bisdom langs een paar vrienden die ik daar heb, dat ik wel eens een ander werkterrein zou willen hebben en dat ik op mijn eigen zou willen wonen. (...) In 1962 werd ik benoemd tot godsdienstleraar in de normaalschool van Zwijnaarde, een school van de Broeders van Liefde. Daar werden toekomstige broeders en broeders die hun eerste professie reeds hadden afgelegd, opgeleid. Ik heb daar twee trimesters lesgegeven. Ik was dan ook aalmoezenier, maar ik had daar eigenlijk niets anders te doen dan acht uur les geven en mijn dagelijkse mis voor de broeders. Op het bisdom hadden ze gemerkt dat ze zich mispakt hadden aan het feit dat een mens in de fleur van zijn leven, ik was toen 41 jaar, rentenierde. Datzelfde jaar hebben ze naar veel oplossingen gezocht.*

I. En iedereen was verwonderd dat Van de Perre na 8 maand terug in Sint-Niklaas was?

V.d.P.: *Dat was verwonderlijk want ik was daar in Zwijnaarde gelukkig, maar ik had daar te weinig werk. Maar de plaats van geestelijk directeur van Berkenboom was vrijgekomen plus daarbij een lesopdracht in de scholen van Berkenboom.*

I. U hebt dan ongeveer 18 jaar les gegeven in Berkenboom.

V.d.P.: *Ja, maar in 1980 ben ik ziek geworden. Ik heb het lesgeven moeten opgeven. Ik ben in Berkenboom gebleven als directeur van de zusters en ik ben voorzitter geworden van de inrichtende machten. In het lager onderwijs was ik dat vroeger al.*

I. Voorzitter zijn van een inrichtende macht van een katholieke school brengt wellicht toch eigen accenten mee?

V.d.P.: *De inrichtende macht moet het beleid uittekenen en ze is ook verantwoordelijk voor het opvoedingsproject, bij ons het opvoedingsproject van het katholiek onderwijs. Ervoor zorgen dat ge dan mensen aanneemt - een zeer delicaat iets - die dat willen onderschrijven.*

I. U bent naast voorzitter van de inrichtende macht ook directeur van de kloostergemeenschap?

V.d.P.: *Ik voeg er regelmatig bij, geestelijk directeur. Ge kunt dat vergelijken met een pastoor op een parochie maar natuurlijk in kleinere omstandigheden. Gij zijt dus verantwoordelijk voor de liturgie van die gemeenschap samen met de zusters. (...)*

I. Niet alleen op school maar ook op verschillende parochies was u actief als zondagsonderpastoor.

V.d.P.: *Oh, dat is één van de mooie momenten van mijn leven. Naast het werk in de scholen met jonge mensen en in de boeken, op de akker van de Heer bij de mens van de straat. Ge kunt u geen groter heterogeen publiek indenken*

dan het publiek in de kerk. Uw taal aanpassen aan de taal van het volk. Ik bent twaalf jaar zondagsonderpastoor geweest in Elversele, van 1950 tot 1962. Daarna vanaf 1975 in de Heilige Familieparochie van Hamme. Ik heb dat zeer graag gedaan. Maar in Hamme heb ik dat moeten opgeven in 1984 door mijn ziekte. Met spijt in het hart hoor.

In augustus 1994 verkreeg directeur Van de Perre eervol ontslag van bisschop Luysterman en kon hij op rust gaan. Op 16 oktober werd hij tijdens een sobere plechtigheid gevierd naar aanleiding van zijn afscheid van Berkenboom. Verschillende sprekers namen er het woord. We citeren er twee.
Jozef De Langhe, directeur van de secundaire scholen, benadrukte dat Van de Perre zijn stempel drukte op de scholengemeenschap Berkenboom als leerkracht, directeur en voorzitter van de inrichtende macht. Uit dit alles bleek "zijn zin voor humor, zijn belangstelling voor jonge mensen, zijn gevoel voor rechtvaardigheid, zijn inzet en zin voor bemoediging".
Zuster Overste van het klooster kenmerkte hem als volgt: "U hebt stipt en plichtbewust uw taak vervuld op uw geëigende manier. We hebben u 31 jaar ervaren met evangelische trekken: rechtlijnigheid, rechtvaardigheid, voorliefde voor bejaarden, zieken, kleine en zwakke mensen. We wensen u van harte alle goeds toe in Belsele."
Tijdens de vakantie van 1994 verliet Edmond Van de Perre zijn prachtig herenhuis in de Kalkstraat van Sint-Niklaas en ging zich vestigen in het "Bisschoppelijk kasteel" van Belsele, een prachtig domein van meer dan 2 ha groot. Het gebouw staat te midden van een groot park met oude bomen, heerlijk struikgewas, beschaduwde lanen, een slingerende vijver. Dit domein is sinds begin deze eeuw eigendom van het bisdom Gent. Bisschop Stillemans kocht het aan om een

passend onderkomen te bieden voor zijn op rust gestelde priesters, een plek waar ze onbekommerd hun levensavond zouden kunnen doorbrengen. De bisschop deed een beroep op de congregatie van de Zusters van H.H. Engelen die tot op de dag van vandaag door hun dienstvaardige inzet hun patroonsnaam alle eer aandoen. De oude gebouwen werden omgebouwd tot een klooster waaraan ook een neogotische kapel werd toegevoegd.

Op zondag 4 augustus 1996 vierde priester Van de Perre zijn gouden priesterjubileum te Belsele. Na de eucharistieviering, die bijgewoond werd door een talrijke groep familieleden, vrienden en sympathisanten bood de jubilaris een receptie aan in het park van het "kasteel". Schepen van Cultuur Heynderickx sprak namens het stadsbestuur van Sint-Niklaas een dankwoord uit en gaf aan de jubilaris een prachtige ets. We lichten een paar zinnen uit zijn toespraak:
"De jubilaris die we vandaag vieren, is steeds een steunpilaar geweest voor de christelijke gemeenschap in onze stad. Gedurende de vijftig jaar van zijn priesterschap geldt hij als een lichtend voorbeeld voor zijn generatie en de generaties na hem. (...) Deze viering wil het stadsbestuur niet ongemerkt laten voorbijgaan. Daarom bied ik u, in naam van het stadsbestuur, deze jubileum-ets aan. Dit geschenk staat uiteraard niet in verhouding tot uw verdiensten voor onze Sint-Niklase samenleving, maar het drukt op een bescheiden wijze onze dankbaarheid en bewondering uit voor een groot man uit onze stad."

Edmond Van de Perre heeft slechts vier jaar kunnen genieten van de rust die hem te Belsele gegund werd. Hij overleed er op 30 oktober 1998. De uitvaartliturgie had plaats op 6 november in de parochiekerk Sint-Andreas en Sint-Ghislenus te Belsele. Ze werd bijgewoond door heel wat vrienden en kennissen. Priester Edmond Van de Perre werd begraven op het stedelijk kerkhof te Belsele.

DRAMATISCHE BEVALLINGEN TE OKEGEM

H. Van Isterdael

Vrouwen zijn in vroegere eeuwen door ontoereikende medische kennis vaak op een ellendige wijze aan hun eind gekomen. In 1788-1790 schreef chirurgijn Pieter Van Bavegem schrijnend over de onwetendheid van de vroedvrouwen op het platteland. Vanaf 1778 startten op initiatief van de overheid opleidingscursussen voor vroedvrouwen[4].

Veel bevallingen brachten moeilijkheden mee. De minste verwikkelingen, bijvoorbeeld een vernauwing van het bekken, een te zware baby, een verkeerde ligging van het kind, waren even zozeer risico's. Men durfde de keizersnede niet toepassen. Trouwens de Kerk verzette zich ertegen en wel om tweeërlei redenen. De keizersnede viel toch altijd noodlottig uit, soms voor de moeder, soms voor het kind, maar meestal voor beiden. Ook huldigde de Kerk het principe dat men geen kwaad mocht bedrijven (bijvoorbeeld het doden van de moeder) voor een goed doel (bijvoorbeeld het behouden van het kind). Praktisch kwam dit hier op neer. Wanneer een kind onmogelijk het bekken kon voorbijgaan, liet men de moeder gewoon sterven, voorzien van de sacramenten der stervenden. Onmiddellijk na het overlijden van de moeder werd het kind door een operatief ingrijpen uit het lichaam gehaald en werd het gedoopt. Indien het reeds gestorven was, werd het terug in de moederschoot geplaatst[5].

---

[4] ELAUT E., *Voortgezet onderricht voor vroedvrouwen in de kastelenij van Aalst op het einde van de 18e eeuw*, in: *Het Land van Aalst*, 8, 1956, p. 1-16.

[5] CASTELEIN R., *Kinderen en hun opvoeding in de kasselrij Oudenaarde tijdens het Ancien Regime*, Oudenaarde, 1979, p. 26.

Rechtstreekse getuigenissen over het overlijden van vrouwen tijdens een bevalling bezitten we voor Okegem niet. Wel vinden we een aantal namen van vrouwen waarvan de pastoor in het overlijdensregister noteerde dat ze overleden waren tijdens een bevalling. In de periode 1601-1804 waren dat de volgende vrouwen:

- Petronella Van der Kelen overleden op 19 of 20 maart 1622 gehuwd met Petrus Raspoet.
- Maria Jacobs overleden op 29 augustus 1627 echtgenote Petrus Sterck.
- Elisabeth Cobbaert overleden op 22 januari 1638 bij de bevalling en samen begraven met haar kind echtgenote van Petrus Juré.
- Barbara Van Snick, eigenlijk dochter van Christiaan De Winne, overleden bij de bevalling samen met het kind op 18 november 1669 gehuwd met Hubert Hurleon.
- Judoca Van Ginderdeuren begraven 15 oktober 1718 echtgenote van Willem De Leeuwe. Na overlijden van de moeder werd de baarmoeder geopend en het kind gedoopt.
- Maria Beeckman, begraven op 12 oktober 1725 weduwe Petrus De Doncker en echtgenote van Jan Andries.
- Maria Buydens, begraven op 2 oktober 1733 echtgenote van Jan Hendricks. Na het overlijden van Maria werd de baarmoeder geopend om de baby te redden. Na het doopsel overleed het kind en het werd samen met de moeder begraven.
- Catharina Van Snick overleden op 14 september 1757 bij de bevalling samen met het kind, echtgenote van Jan Van den Stock.

Een ooggetuigeverslag is er wel voor de voormalige gemeente Strijtem. Kapitein Mercer hield een dagboek bij toen hij in 1815 samen met het Engels leger optrok om te gaan vechten tegen Napoleon in Waterloo. Zo logeerde hij

onder andere in het kasteel te Strijtem. Op het verzoek van een boer in Strijtem, wiens vrouw in verwachting was, wees kapitein Mercer aan een aantal soldaten een ander logement toe. Weinige dagen nadien had de bevalling plaats en verloor de boer zijn vrouw. De kapitein verhaalt dit als volgt[6]: "Ik wandelde, als naar gewoonte, na het middagmaal in de laan en genoot van mijn tabak. De avond was kalm en sereen, de zon ging juist onder. Geen geluid verstoorde de stilte behalve het gegons van insecten of het gekwaak van kikvorsen. Plots weerklonk een van de allerverschrikkelijkste kreten die ik ooit hoorde; de bossen weergalmden ervan.... keer op keer werden die op zulk een verschrikkelijke wijze herhaald, dat ik er kippenvel van kreeg. Het kwam klaarblijkelijk van de hoeve. Maar wat kon er aanleiding geven tot zulke afschuwelijke kreten? Deze keer werden zij gevolgd door luide weeklagende stemmen, zo van mannen als van vrouwen. Ik haastte me naar de hoeve,... verscheidene mannen blootshoofds met klagende kreten kwamen uit de voortuin gelopen... Ze wierpen zich op de knieën voor het beeld van de Maagd met het Kind, dat in een nis buiten de reeds vermelde kapel stond, en begonnen een allerdroevigst mengsel van weeklacht en halfgezongen smeekbede - een gedeelte van een litanie, naar ik meen. Ik stond enigszins verlegen. Na enige uitingen van deze devote oefening, liep een van hen weg en bracht een spade waarmee hij een grote zode uitstak. Toen spoedde de hele groep zich ermee naar het huis.... [Een van de boeren meldde hem het overlijden van de boerin in het kraambed] De zode moest, naar ik vernam, onder haar hoofd gelegd worden, een aloud gebruik dat onveranderlijk nageleefd wordt.

---

[6] CORDEMANS M., *Van Oostende naar Waterlo. Captain Mercer's tocht in het jaar 1815*, Wetteren, 1951, p. 161-162.

INHOUD

Als de oorlog woedt...
Of jeugdherinneringen aan de oorlog 1
Jozef Vernaillen

Voornamen van Okegemse kinderen in de 17de en 18de eeuw 9
H. Van Isterdael

In memoriam E.H. Edmond Van de Perre 20
Jozef Van der Speeten

Dramatische bevallingen te Okegem 30
H. Van Isterdael